

Foundation for Peatland Restoration and Conservation

Interreg

Latvija-Lietuva

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

Project „*Improvement of ecological conditions of water bodies in Latvia and Lithuania*“. Save past for the future Nr.476.

Deliverable T2.1.3 Recommendations for improving the conditions for biodiversity in Stelmužė manor park

Vilnius, 2021

The Interreg V-A Latvia – Lithuania Cross Border Cooperation Programme 2014-2020 aims to contribute to the sustainable and cohesive socio-economic development of the Programme regions by helping to make them competitive and attractive for living, working and visiting. This project is funded by the European Union . Total projects size is 1 030 848.12EUR. Out of them co-funding of European Regional Development Fund is 876 220.89 EUR .

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of Foundation for Peatland restoration and Conservation and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

2014–2020 m. Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programa siekia prisidėti prie darnaus programos teritorijos vystymosi padėdama jai tapti patrauklia ir konkurencinga vieta gyventi, dirbti ir apsilankyti. Šį Projektą iš dalies finansuoja 2014–2020 m. Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programa ir Lietuvos Respublika. Visas projekto biudžetas 1 030 848,12 Eur. Iš jų – bendrasis Europos regioninės plėtros fondo finansavimas 876 220,89 Eur.

Šis leidinys parengtas naudojant Europos Sąjungos finansinę paramą. Už šio dokumento turinį atsako VšĮ Pelkių atkūrimo ir apsaugos fondas. Jokiomis aplinkybėmis negali būti laikoma, kad jis atspindi Europos Sąjungos nuomonę.

Įvadas

Parkas įkurtas XVIII a. viduryje į pietus nuo Stelmužės ežero prie to paties pavadinimo gyvenvietės. Parkas, kurio bendras plotas yra apie 10 ha, per Pirmąjį pasaulinį karą buvo stipriai apleistas, tačiau vėliau dalinai atkurtas. Teritorija garsi savo kultūros paveldu. XX a. 7 dešimtmetyje Stelmužės Viešpaties Jėzaus Kryžiaus bažnyčia remontuota, pastate įkurtas muziejus, dabar - Zarasų krašto muziejaus padalinys. 1990-1991 m. pirmą kartą bažnyčioje įvesta elektra, presbiterijos dalies languose sudėti dailininko A. Surgailio vitražai. Paskutinė restauracija atlikta 2008 m., jos metu panaikinti sovietmečiu atliktos rekonstrukcijos. Iš visų pusių į ant kalvos stovinčią Viešpaties Jėzaus kryžiaus bažnyčią veda vingiuoti takai apsodinti medžių alėjomis. Vertingiausias parko objektas, be abejo, yra Stelmužės ąžuolas. Tačiau ir be jo centrinėje teritorijos dalyje galima rasti senesnių medžių, gana įspūdingų liepų alėjų. Didžioji dalis teritorijos dabar yra apleista, atviros erdvės užauga krūmais. Miške susiformavęs labai tankus liepų, klevų ir guobų pomiškis. Parkas tvarkomas ir prižiūrimas patenkinamai. Tuo rūpinasi Imbrado seniūnija.

Projekto “Vandens telkinių Latvijoje ir Lietuvoje ekologinių sąlygų pagerinimas” (LLI-476 Save Past for the Future) tikslas – padidinti organizacijų, dalyvaujančių istorinių parkų atkūrimo ir jų priežiūros veiklose, pajėgumus Šiaurės Rytų Lietuvos ir Latgalos regionuose pasitelkiant modernias ir plačiai apimančias teritorijų tvarkymo nuostatas, apjungiančias istorines, gamtos ir biologinės įvairovės bei kaimiškojo kraštovaizdžio vertybes ir aspektus.

Projekto metu numatoma atlikti istorinių parkų biologinės įvairovės, želdinių bei pavienių medžių inventorizavimą, ekonominį ekosisteminių paslaugų vertinimą, parengti parkų biologinės įvairovės ir gamtinių buveinių būklės gerinimo ir tvarkymo gaires, pagerinti vertingų medžių senolių, augančių 3-ose projekte teritorijose, būklę ir augimo sąlygas, suorganizuoti 2 gamtos dienų renginius, skirtus gerosios praktikos ir patirties sklaidai.

Projektą iš dalies finansuoja 2014–2020 m. Interreg V-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programa ir Lietuvos Respublika.

Už šių rekomendacijų turinį atsako tik Pelkių atkūrimo ir apsaugos fondas, ir jis jokių būdu negali būti laikomas atspindinčiu Europos Sąjungos poziciją.

1 pav. Stelmužės dvaro parko ribos

1. Bendra gamtinių vertybių charakteristika

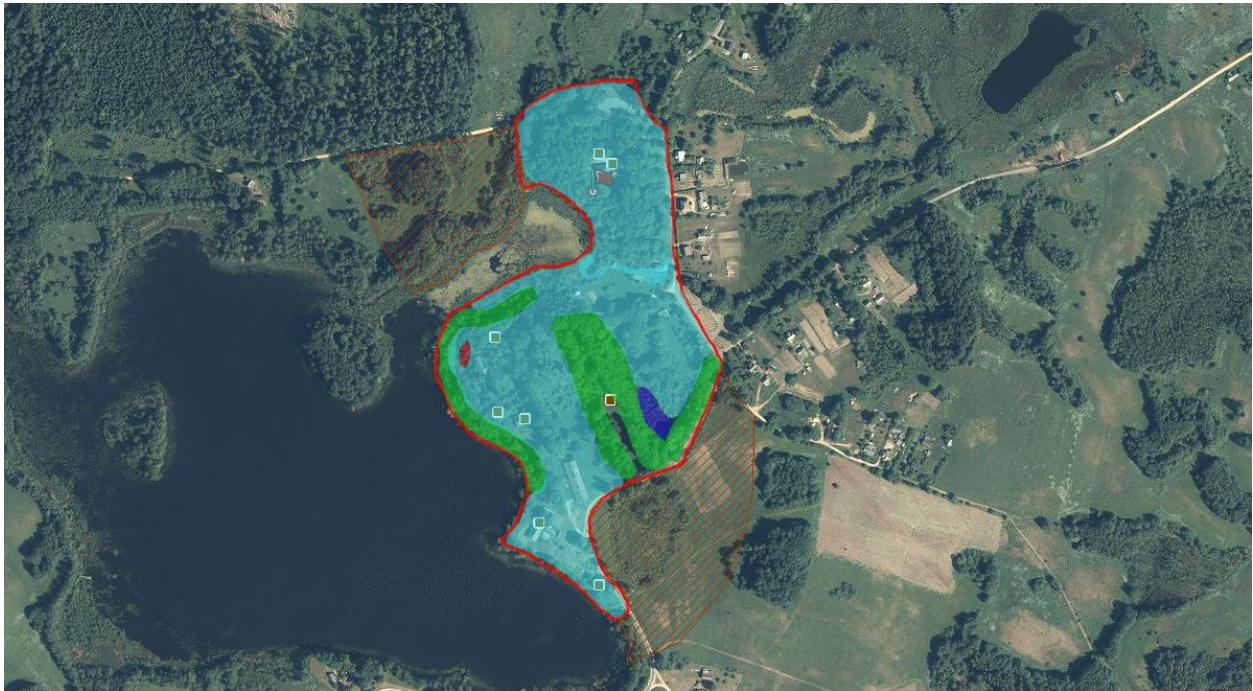
Senų medžių gausa lemia sąlyginai turtingą parko biologinę įvairovę (2 pav.). Gamtinių vertybių inventorizacija atlikta 2020 metų rugsėjo spalio mėnesiais bei 2021 balandžio – rugpjūčio mėnesiais. Remiantis atliktais tyrimais teritorijoje aptiktos 9 saugomos gyvūnų rūšys iš kurių 4 įrašytos į Lietuvos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą (Retų ir saugomų rūšių sąrašas pateikiamas 1 priede). Dėl brandžių drevėtų medžių gausos bei apgriuvusių senų pastatų liekanų teritorija yra patraukli įvairioms šikšnosparnių rūšims, kurių parke inventorizuota net 9 rūšys. Parke inventorizuoti 9 biologinės įvairovės svarbos medžiai, bei 3 brandžios mažalapių liepų grupės. (Medžių lokalizacijos schema pateikiama 2 priede.) Šie medžiai senoliai yra retų ir saugomų vabzdžių tokių kaip ažuolinis skaptukas ar niūriaspalvis auksavabalis veisimosi buveinė. Saugomų augalų, grybų ar kerpių parke neaptikta, tačiau jų įvairovė šioje vietovėje yra sąlyginai gausi. Teritorijoje aptikta 16 skirtingų epifitinių kerpių rūšių.

2 pav. Brandūs parko medžiai ir palikta negyva mediena yra prieglobstis daugybei rūšių

2. Priemonės gamtinių vertybių būklei pagerinti

Rekomendacijas pateikiame atlikus parkų biologinės įvairovės tyrimus ir saugomų rūšių inventORIZACIJĄ, želdinių inventORIZAVIMĄ bei atskirų medžių arbošitinius ekspertinius vertinimus. Atsižvelgiant į inventORIZUOTŲ gamtinių vertybių paplitimą Stelmužės dvaro parką galima suskirstyti į dvi funkcines zonas: ekologinio prioriteto ir kitos paskirties (3 pav). Ekologinio prioriteto zonoje gausu tiek pavienių biologinės įvairovės atžvilgiu svarbių medžių, tiek kitų gamtinę vertę turinčių objektų (vertingos pievos, brandžių medžių grupės). Rengiant parko tvarkymo planus ir įgyvendinant priežiūros darbus, šioje zonoje prioriteto tvarka siūlome atsižvelgti į gamtinių objektų gausą ir pasiūlytas priemones. Kitą vertus, ekologinio prioriteto zonos statusas neturėtų sudaryti didesnių kliūčių tolimesnei parko infrastruktūros plėtrai, jei ši plėtra bus suderinta su gamtinių vertybių išsaugojimu. Kitos paskirties zonoje išskirtinę gamtinę vertę turinčių objektų yra mažiau, todėl čia pravartu vystyti rekreacinės, edukacinės, meninės ir kitos infrastruktūros plėtrą.

3 pav. Funkcinis Stelmužės dvaro parko zonavimas

2.1. Rekomendacijos pievų priežiūrai

Stelmužės dvaro parkas nepasižymi atviromis erdvėmis, kuriose ateityje būtų galima formuoti ekstensyviai prižiūrimas vertingas pievų buveines. Nepaisant to, ateityje formuojant parko erdves rekomenduotina palaikyti bent minimalų tokių ekosistemų kiekį, kurios suteiktų parkui rekreacinio atraktyvumo bei pagerintų biologinės įvairovės būklę. Prižiūrint parko pievas rekomenduotina laikytis šių gairių:

- šienavimas parenkant prioritетines zonas: 1. reprezentacinėse zonose laikantis standartinių vejos priežiūros rekomendacijų; 2. biologinės įvairovės palaikymo zonose – vėlyvas šienavimas (pirma pjūtis – liepos antra pusė, galima antra pjūtis – rugsėjo mėn.), ypatingą dėmesį skiriant buveinėms, kuriose aptikta saugomų ir retų rūšių;

- edukacinių juostų formavimas: daugiamečių pievų bendrijose siūloma išpjauti 1,0–1,5 m pločio vingiuojančias pločio juostas, kviečiančias lankytojus pažinti pievų gyvąjį pasaulį ne tik nuo takelio, bet ir „iš vidaus“ (4 pav.);
- pievų augalų sėklų mišinių įsėjimas atkuriamuose daugiamečių žolynų plotuose, parenkant daugiamečių žolinių augalų rūšis, prisitaikiusias augti atitinkamomis ekologinėmis sąlygomis (atsižvelgiant į dirvožemio agrochemines, drėgmės ir kt. savybes);
- šalinti teritorijoje esančius menkaverčius krūmynus.

4 pav. Edukacinių juostų formavimas Bebreinės dvaro parke, Latvija

2.2. Rekomendacijos parko medžių priežiūrai

Stelmužės dvaro parkas pasižymi brandžių medžių gausa. Siekiant užtikrinti šių medžių ilgaamžiškumą bei palankų gamtinių vertybių statusą, rekomenduotina imtis kai kurių priemonių. 1 lentelėje pateikiamos pagrindinės medžių tvarkymo priemonės bei trumpas jų aprašymas. Pažymime, jog prieš įgyvendinant tokio pobūdžio priemones, būtina pasikonsultuoti su profesionaliu arboristu arba dendrologu. Taip pat svarbu atsižvelgti ir į parko lankytojų interesą, todėl kai kuriuos žuvusius medžius esančius šalia rekreacinių objektų (takų, pastatų ir t.t.), kartais rekomenduotina šalinti, kad jie nesukeltų pavojaus.

1 lentelė. Brandžių ir pavojingų medžių tvarkymo rekomendacijos

Tvarkymo priemonės	Priemonės tikslas ir aprašymas

Medžių šalinimas	Kai medžio keliamas pavojus yra aukštas arba ekstremalus. Šalia rekreacinės infrastruktūros, pastatų ir kt. atvejais. Taip pat šalinami sveiki invaziniai medžiai ir krūmai.
Žuvusių medžių išsaugojimas	Išsaugoti biologiniu požiūriu vertingus žuvusių medžių sausuolius, stuobrius, virtėlius jų nešalinant. Priemonė taikoma vietose, kuriose lankymas neintensyvus. Negyvos medienos palikimas visada turėtų vykti lygiagrečiai su visuomenės informavimo veiksmais.
Biologinės įvairovės svarbos medžio išsaugojimas	Inventorizuoti ir specialiu ženklu pažymimi biologiniai įvairovei svarbūs medžiai. Ženklu arba nedideliu stendu galima pažymėti ir negyvus medžius, kurių mediena paliekama parke (5 pav.)
Apjuosti kamieną tinkline tvora	Medžių kamienai apjuosiami tinkline tvora nuo šaknies kaklelio iki 2 metrų aukščio, siekiant medžius apsaugoti nuo lankytojų ir bebrų neigiamos veiklos.
Vertingų medžių lajos surišimas	Medžių lajos surišimas atliekamas siekiant stabilizuoti medį. Neteisingai nuaugusi šaka gali lūžti esant stipriam vėjui arba snygiui. Pririšus medžio šakas prie pagrindinio medžio kamieno yra sumažinama apkrova, todėl sumažėja tikimybė, kad medžio šaka gali nulūžti ar kamienas skilti.
Lajos retinimas ir genėjimas	Lajų genėjimas – sausos, net ir smulkios šakelės lūždamos ir krisdamos žemyn laužia kitas šakas ir kelia grėsmę žmonėms. Todėl periodiškai lajas reikia retinti išpjaunant iki 20 % smulkesnių trečios eilės ir žemesnio rango šalutinių šakų.

5 pav. Parke palikta negyva mediena tampa buveine daugeliui specializuotų rūšių. Visuomenės informavimui apie negyvos medienos svabną rekomenduotina pritvirtinti specialius ženklus

Tyrimų metu iš viso inventorizuoti 9 brandūs medžiai vertingi biologinės įvairovės arba dendrologiniu požiūriais. Papildomai aptiktos ir 3 vertingos brandžių medžių grupės. Jų lokalizacija pateikiama 2 priede. 2 lentelėje pateikiame pagrindinius šių inventorizuotų medžių parametrus bei preliminarias priemones.

Atkreipiame dėmesį, jog į šį sąrašą (2 lentelė) patenka tik dalis medžių, kadangi kai kurie iš jų yra prižiūrėti arba auga pakankamai atokiai nesudarydami pavojaus lankytojams.

2 lentelė. Stelmužės dvaro parke

Rūšis	Koordinatės, LKS	Aukštis (m), amžius (m), diametras (cm)	Būklė	Vertė	Priemonės
Paprastasis kaštonas	638958, 6190383	17, 80, 74	Bloga	Medis vertingas dendrologiniu ir biologinės įvairovės požiūriu	Sausų šakų genėjimas nuo kelio pusės
Paprastasis ąžuolas	638986, 6190556	22, 120, 96.	Patenkinama	Biologinės įvairovės požiūriu vertingas medis	Sausų šakų genėjimas nuo kelio pusės
Vinkšna	638926, 6190511	14, 50, 26	Bloga (žuvęs medis)	Biologinės įvairovės požiūriu vertingas medis	Šalinti lankomoje vietoje esantį medį, tačiau palikti parke negyvą medieną
<i>Vinkšna</i>	638943, 6190465	25, 100, 95	Patenkinama	Biologinės įvairovės požiūriu vertingas medis	Sausų šakų genėjimas nuo kelio pusės
<i>Paprastoji pušis</i>	638866, 6190566	18, 100, 50	Bloga (žuvęs medis)	Biologinės įvairovės požiūriu vertingas medis	Šalinti lankomoje vietoje esantį medį, tačiau palikti parke negyvą medieną

6 pav. Patenkinamos ir blogos sanitarinės būklės medžiai yra buveinės specializuotoms ir saugomoms organizmų rūšims. Uoksuose ir drevėse dažniausiai peri geniniai paukščiai, pelėdos, šikšnosparniai

2.3. Invazinių rūšių kontrolė

Invazinių rūšių plitimas kelia grėsmę istoriniuose parkuose esančioms gamtinėms vertybėms. Siekiant sustabdyti nekontroliuojamą jų plitimą rekomenduotina imtis tam tikrų priemonių:

- Invazinių rūšių paplitimo identifikavimas
- Pastovus šienavimas
- Ganymas specialiomis galvijų veislėmis
- Neleisti susiformuoti sėkloms
- Nušienautos, nupjautos biomasės pašalinimas iš teritorijos
- Cheminių ir fitopatogeninių preparatų naudojimas

Stelmužės parkas nepasižymi didele invazinių rūšių gausa. Natūrinių tyrimų metu inventorizuota tik viena invazinė rūšis – Sachalinė rūgtis. Nedideli (30 X30 m) šio augalo sąžalynai aptikti vakarinėje parko dalyje (LKS: 638753, 6190298). Pastovus šienavimas galėtų pristabdyti šios rūšies plitimą. Taip pat galima naudoti cheminius preparatus (glofosatai ir kt.), tačiau jų derėtų vengti, jei rūšis aptinkama netoli vandens telkinių.

2.4. Dirbtinių buveinių įrengimas

Dirbtinių buveinių įrengimas vabzdžiams, paukščiams, šikšnosparniams ir t.t. praturtina parkų biologinę įvairovę ir net gi padeda pritraukti daugiau lankytojų. Parkai neretai pasižymi didele brandžių uoksnių medžių gausa, kurie yra buveinė daugeliui gyvūnų rūšių. Tačiau šių uoksnių medžių ne visada pakanka geram biologinės įvairovės būklės užtikrinimui, todėl rekomenduotina kelti specialius inkilus paukščiams ir šikšnosparniams. Taip pat galima įrengti vadinamuosius vabzdžių viešbučius ar net žiemavetes varliagyviams.

Šiuo metu Stelmužės dvaro parke įrengta nemažai inkilų, tačiau daugelis jų skirti mažiesiems vabzdžialesiems paukščiams. Keliant inkilus nederėtų pamiršti ir stambesniųjų paukščių, tokių kaip didysis dančiasnapis, klykuolės, įvairių rūšių pelėdiniai paukščiai, geniai ir meletos, kurių veisimosi ciklas betarpiškai susijęs su uokšais. Pagrindiniai inkilų parametrai pateikiami 3 priede. Šiuo metu taip pat populiarėja ir daugiafunkcinės dirbtinės buveinės, kurios vienu metu gali suteikti prieglobstį tiek paukščiams, tiek vabzdžiams, tiek šikšnosparniams.

7 pav. Dirbtinės daugiafunkcinės buveinės skirtos vabzdžiams, šikšnosparniams bei paukščiams įrengtos Verkių parke (Projekto LIFE OSMODERMA patirtis) Nuotrauka: A. Banelienė (dešinėje), schema: M. Jasnauskaitė (kairėje)

Įrengiant varliagyvių žiemavietes vieta parenkama šiek tiek tolėliau nuo vandens telkinio, būtinai atviroje ir kiek aukštesnėje vietoje, kad pakilus vandens lygiui ji nebūtų apsemta. Parinktoje vietoje iškasamas 0,5 m gylio lovys ir į jį suguldomi kelmai, šakos, akmenys ir užpilami 30 cm žemių sluoksniu, tada vėl kraunami kelmai ir užpilami dar vienu žemių sluoksniu. Taip palaipsniui sluoksniuojant ir suformuojama „varliagyvių trobelė“ – iki 2 m aukščio kūgis, kuris nenustebkite – pamažu neišvengiamai susmuks.

8 pav. Supaprastinta varliagyvių žiemaviečių įrengimo schema (kairėje) bei įrengimo procesas Preili parke Latvijoje.

Priedai

1 priedas. Stelmužės dvaro parko saugomų rūšių sąrašas

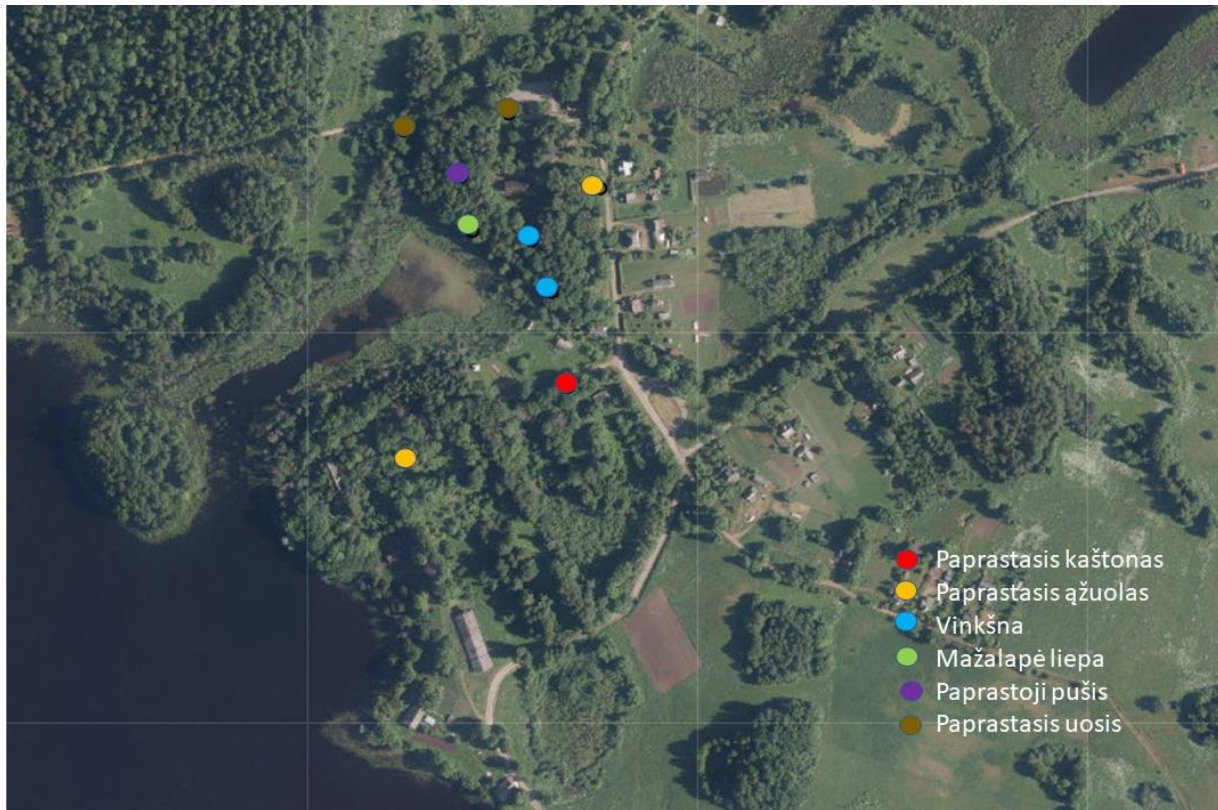
Lietuviškas pavadinimas	Lotyniškas pavadinimas	Apsaugos statusas
Natuzijaus šikšniukas	<i>Pipistrellus nathusii</i>	BD IV
Rudasis nakviša	<i>Nyctalus noctula</i>	BD IV
Šikšniukas mažylis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	BD IV
Vandeninis pelėausis	<i>Myotis daubentonii</i>	BD IV
Niūriaspalvis auksavabalis	<i>Osmoderma barnabita</i>	SRS BD II, IV
Ažuolinis skaptukas	<i>Xestobium rufovilosum</i>	SRS
Raudonpilvė kūmutė	<i>Bombina bombina</i>	SRS ¹ BD II, IV
Žalioji rupūžė	<i>Bufo viridis</i>	SRS
Paprastoji česnakė	<i>Pelobates fuscus</i>	BD II, IV
Smailiasnukė varlė	<i>Rana arvalis</i>	BD II, IV
Pilkoji meleta	<i>Picus canus</i>	SRS, PD

SRS - Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. 504 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“.

BD - Buveinių direktyva patvirtinta 1992 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos. BD II ir (ar) IV priedai.

PD – Paukščių direktyva patvirtinta 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir tarybos direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (kodifikuota redakcija) (OL 2010 L 20 p. 7) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2013 gegužės 13 d. Tarybos direktyva 2013/17/ES (OL 2013 L, p.193).

2 priedas Biologinei įvairovei svarbių medžių lokalizacija Stelmužės dvaro parke

3 Priedas. Inkilų parametrai

Paukščio rūšis	Inkilo aukštis, cm	Inkilo aukštis iki landos, cm	Lentos plotis, cm	Landos skersmuo, cm	Inkilo iškėlimo aukštis, m	Biotopas
Didžioji zylė	30	23	16	3-3,2	3-5	Įvairūs miškai, parkai, sodai, gyvenviečių ir miestų želdiniai
Mėlynoji zylė	27	20	15-16	2,8	3-5	Įvairūs miškai, daugiausia lapuočių, parkai, sodai
Kuodotoji zylė	25	18	14-15	2,8	3-7	Pušynai, rečiau eglynai, lapuočių miškų vengia
Margasparnė musinukė	28	21	15-16	2,8	3-5	Įvairūs miškai, parkai, sodai gyvenviečių ir miestų želdiniai
Paprastoji raudonuodegė	23	14	18	5	4-6	Šviesūs miškai, sodai, parkai, brandūs pušynai
Žalioji meleta	45	31	25	9	5-10	Lapuočiai, mišrūs miškai. Būtina įberti drožlių
Pilkoji meleta	45	31	25	9	5-10	Lapuočiai, mišrūs miškai. Būtina įberti drožlių
Žalvarnis	45	34	24	6	5-10	Seni miškai, parkai. Inkilai keliami senuose medžiuose. Būtina įberti drožlių
Kukutis	40	29	24	6-7	3-7	Pamiškės, nedidelės giraitės medžių grupės tarp ganyklų, prie gyven. Būtina įberti drožlių.
Bukutis	30	22,5	16	3,4-3,5	4-7	Lapuočių, mišrūs miškai seni parkai. Brandūs medynai
Varnėnas	35	26	19	5	4-7	Įvairūs miškai, parkai, sodai gyvenviečių ir miestų želdiniai

Čiurlys	35	26	19	5	6-15	Gyvenvietės, miestai, parkai. Tvirtinamas prie pastatų, stulpų, medžių.
Naminė pelėda	55	37	28	13	5-10	Seni išškai, parkai, nedidelės giraitės tarp gyvenviečių, kapinės, būtina įberti drožlių
Lututė	45	31	28	9	5-10	Spygliuočių , rečiau mišrūs miškai , mėgsta kirtavietes, pavienius medžius jose. Būtina įberti drožlių
Pelėdikė	30	18	24	8	3-7	Tvartuose, daržinėse, senuose parkuose, parkuose esančiuose griuvėsiuose. Būtina įberti drožlių
Žvirblinė pelėda	40	29	24	6-6,5	5-7	Seni, dažniausiai spygliuočių miškai. Būtina įberti drožlių
Liepsnotoji pelėda	55	38	37-38	17*17	4-8	Inkilas kabinamas daržinių viduje su landa į lauką, galį būti svirnai, kluonai, seni pastatai. Anga ne apvali, o beveik kvadratinė kairiam kampe, būtina įberti drožlių
Klykuolė	55	38	28	12	2-10	Prie ežerų, upių kur yra pavieniai medžiai. Vengti lajų, būtina įberti drožlių
Didysis dančiasnapis	65	42	37-38	18	2-10	Prie ežerų, upių kur yra pavieniai medžiai. Vengti lajų, būtina įberti drožlių
Uralinė pelėda	65	45	37-38	20	5-10	Inkilas daromas mažinant priekinę sienelę 20 cm. Seni spygliuočių miškai ypač

						eglynai su beržu. Brandūs seni medynai. Būtina įberti drožlių
Kuosa	40	26	25	9	5-10	Parkai, miestų gyventviečių želdiniai. Būtina įberti drožlių